ପଥପ୍ରାନ୍ତର ଗଣତନ୍ତ୍ର

ଦୀପକ କୁମାର୍ ମିଶ୍ର

ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏଇ ସମୟ ଏକ ସଙ୍କଟ ଓ ହତାଶାବୋଧର ସମୟ । ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବାହ୍ୟ ଆବରଣଟି ଝଲସି ଉଠୁଥିବାବେଳେ ତା'ର ଅନ୍ତଃକରଣ ତା'ର ମାର୍ମିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ କ୍ରମଶଃ ଅବକ୍ଷୟମୁଖୀ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଆମ ସମାଜ ଓ ରାଜନୀତିର ଅଭ୍ୟନ୍ତର ଏକ ଆକ୍ରୋଶମୂଳକ, ପ୍ରତିହିଂସା ପରାୟଣ ଓ ଅସହିଷ୍ଣୁ ବହୁସଂଖ୍ୟକବାଦୀ ବିଚାରଧାରା ଦ୍ୱାରା କ୍ରମଶଃ କବଳିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ସାମ୍ବିଧାନିକ ନୈତିକତାର ଅବମୂଲ୍ୟାୟନ ସହିତ ଏକ ଅସ୍ମିତାପ୍ରବଣ, ଆବେଗାଶ୍ରୟୀ ରାଜନୀତି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଜୀବନ-ଜୀବିକାର ମୌଳିକ ପ୍ରଶ୍ନ ସବୁକୁ କ୍ରମଶଃ ଅପସାରିତ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ସମସ୍ତ ଆପେକ୍ଷିକ ଦୁର୍ବଳତା ସ ୍ୱେ ଯେଉଁ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସବୁ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଦୃଢ଼ ଭି ିଭୂମି ଭଳି ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଉଥିଲେ, ଆଜି ସେସବୁ ଏକ ପ୍ରଭୁତ୍ୱବାଦୀ ରାଜନୀତିର ଆକ୍ରମଣ ସାମ୍ନାରେ ହତପ୍ରଭ, ଦୁର୍ବଳ ଏପରିକି ଅମେରୁଦଣ୍ଡୀ ଭଳି ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତି । ଦେଶର ଅର୍ଥନୀତି କେବଳ ଏକ ସାମୟିକ, ଚକ୍ରୀୟ ମାନ୍ଦାବସ୍ଥା ନୁହେଁ, ବରଂ ଏକ ଗୁରୁତର ଢା ାଗତ ସଂକଟ ଦେଇ ଗତି କରୁଛି । ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସମାବେଶୀ ଓ ସମାନତାମୂଳକ ହେବା ତ ଦୂରର କଥା, ବରଂ ମୁଷ୍ଟିମେୟଙ୍କ ହାତରେ ଆୟ ଓ ସମ୍ପ ି କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହେଉଛି । ଧନୀ -ଗରିବ, କୃଷି-ଅଣକୃଷି, ପଛୁଆ ଓ ବିକଶିତ ଅ ଳ ଭିତରେ ଅର୍ଥନୈତିକ ବୈଷମ୍ୟ ପ୍ରସାରିତ ହେଉଛି । ବୈଷମ୍ୟ-ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅର୍ଥନୀତି ଓ ବିଭାଜନ-ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ରାଜନୀତିର ଏକ ବିପଜ୍ଜନକ ମେ ଭିତରେ ଦେଶ ଓ ସମାଜ କବଳିତ ହେଲା ଭଳି ମନେ ହେଉଛି ।

ରାଜ୍ୟ ବଜେଟ ୨୦୨୦-୨୧

ଡ. ପ୍ରଭାସ ମିଶ୍ର

ରାଜ୍ୟ ସରକାର ୨୦୨୦-୨୧ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ୧.୫୦ ଲକ୍ଷ କୋଟି ଟଙ୍କାର ବଜେଟ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ଗତ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ସରକାରଙ୍କର ମୋଟ ବଜେଟ୍ ଆକଳନ ପରିମାଣ, ୧.୩୯ଲକ୍ଷ କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା କିନ୍ତୁ ସଂଶୋଧିତ ବଜେଟରେ ଏହାର ପରିମାଣ ୧.୩୫ ଲକ୍ଷ କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ ହ୍ରାସ ପାଇଛି । ଗତବର୍ଷର ବଜେଟ ଆକାରରେ ବାର୍ଷିକ ବୃଦ୍ଧି ହାର ଠାରୁ ଚଳିତ ବର୍ଷର ବୃଦ୍ଧିହାର କମ । ଗତ ବର୍ଷ ବଜେଟ ବୃଦ୍ଧି ୧୫ ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଥବା ସ୍ଥଳେ ଚଳିତ ବଜେଟରେ ୧୦ ଭାଗରୁ କମ ବୃଦ୍ଧି ଘଟିଛି । କେନ୍ଦ୍ରର ଟିକସ ସଂଗ୍ରହ ଶିଥିଳତା ସ ୍ୱେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ମୋଟ ରାଜସ୍ୱରୁ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଟିକସ ବାବଦରେ ପାଉଥିବା ଅର୍ଥର ପରିମାଣ ଗତ ବର୍ଷ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ସ୍ଥଳେ କେନ୍ଦ୍ର ଅନୁଦାନ ରାଶି ଗତ ବର୍ଷ ତୁଳନାରେ କମ ପାଇବେ ବୋଲି କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୋଟ ଉପରେ ଚଳିତ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ କେନ୍ଦ୍ରର ରାଜ୍ୟକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର ଗତ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ତୁଳନାରେ ୫୦୦୦କୋଟି ଟଙ୍କା ବୃଦ୍ଧି ଘଟି ୬୮୩୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ପହ ୍ଥିଲେ ମଧ୍ଯ ରାଜ୍ୟର ମୋଟ ରାଜସ୍ୱର ଅଂଶରେ ହ୍ରାସ ପାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଚଳିତ ବଜେଟରେ ଦେଖାଯାଇଛି କେନ୍ଦ୍ର ଅର୍ଥ ହସ୍ତାନ୍ତର ପ୍ରତିଶତ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲେ ମଧ୍ଯ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ଉପରେ ଏତେ ମାତ୍ରାରେ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିନାହିଁ ବୋଲି ମନେ ହୁଏ । ଏକ ବଳକା ଅର୍ଥନୀତିର ରୂପ ଦେବାକୁ ଯାଇ ୯୫୦୯ କୋଟି ଟଙ୍କା ରାଜସ୍ୱ ବଳକା ଆକଳନ କରିଛନ୍ତି । ଚଳିତ ଅର୍ଥନୀତିର ଆହ୍ୱାନପୂର୍ଣ୍ଣ ବାତାବରଣ ମଧ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟରେ ସରକାର ଅଧିକ ସମ୍ବଳ ସୃଷ୍ଟି ସହିତ ରାଜ୍ୟର ମାନବ ବିକାଶର ଗୁଣାତ୍ମକ ଦିଗ ଉପରେ କେତେ ଧନ ଦେଉଛନ୍ତି ତାହା ଆସନ୍ତା ସମୟ କହିବ ।

ଧାର୍ମିକ ଉତ୍ପୀଡ଼ନକୁ ଆଳ କରି

ସରଳ କୁମାର ଦାସ

ଧାର୍ମିକ ଉତ୍ପୀଡ଼ନର ଶିକାର ହୋଇ ଭାରତକୁ ଚାଲି ଆସିଥିବା ପାକିସ୍ତାନ, ବଙ୍ଗଳାଦେଶ ଓ ଆଫଗାନିସ୍ତାନର ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ହିନ୍ଦୁ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ, ବୌଦ୍ଧ, ଜୈନ, ଶିଖ ଓ ପାର୍ସୀମାନଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ନାଗରିକତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରତି ପ୍ରଣୟନ ହୋଇଥିବା ନାଗରିକତା ସଂଶୋଧନ ଆଇନକୁ ନେଇ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଝଡ଼ର ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଉଛି ନାଗରିକତା ପ୍ରଦାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ 'ଧାର୍ମିକ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ'କୁ ଆଳ କରି ଏକ ଧର୍ମ ନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଧର୍ମ ଭି ିରେ ନାଗରିକତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଆଇନ ପ୍ରଣୀତ ହେବା । ତେବେ ସଂଶୋଧିତ ଆଇନରେ 'ଧାର୍ମିକ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ' ଶବ୍ଦର କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ । ସଂସଦରେ ନାଗରିକତା ସଂଶୋଧନ ବିଲ ଉପରେ ଆଲୋଚନା ସମୟରେ ଗୃହମନ୍ତ୍ରୀ କହିଥିଲେ, '୧୯୪୭ରେ ବିଭାଜନ ସମୟରେ ପାକିସ୍ତାନରେ ଥିବା ୨୩ ପ୍ରତିଶତ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ ପାଇ ବ ର୍ମାନ ୩.୭ ପ୍ରତିଶତରେ ପହଂଚିଛି । ଏହାର ଅର୍ଥ ସେମାନଙ୍କୁ ମାରି ଦିଆଯାଇଛି, ବା ସେମାନେ ସେଠାରୁ ପଳାୟନ କରିଛନ୍ତି ବା ଜୋରଜବରଦସ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ ଧର୍ମାନ୍ତରିତ କରାଯାଇଛି' । ପରବ ୀ ସମୟରେ ସେଠାରେ ହିନ୍ଦୁ ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସର କାରଣ ବଳପୂର୍ବକ ଧର୍ମାନ୍ତରଣ ବୋଲି କେହି କେହି କହୁଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଏପରି ଉତ୍‌ଥାପନ କରାଯାଉଛି ସତେ ଯେପରି ସେ ସବୁ ଦେଶରେ ଧାର୍ମିକ ଉତ୍ପୀଡ଼ନର ଶିକାର ହୋଇ ପଳାୟନ କରୁଥିବା ସଂଖ୍ୟାଲଘୁଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥଳୀ ହେଉଛି ଭାରତ ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ନାଗରିକତା ପ୍ରଦାନ ମାଧ୍ୟମରେ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଯେପରି ଭାରତର ପରମ ସାମ୍ବିଧାନିକ କ ର୍ବ୍ୟ । ତେଣୁ ନାଗରିକତା ଆଇନ ସଂଶୋଧନର ଔଚିତ୍ୟକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ସେ ସବୁ ଦେଶରେ ଧାର୍ମିକ ଉତ୍ପୀଡ଼ନର ବାସ୍ତବତାକୁ ପରଖିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥନୀତିରେ କରୋନା ଭାଇରସ୍ ପ୍ରଭାବ

ଇଂ. ମାୟାଧର ସାଇଁ

କରୋନାଭାଇରସ୍ ଯୋଗୁଁ ଲୋକମାନଙ୍କର ଜୀବନ ବିପନ୍ନ ହେବା ସହିତ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥନୀତିରେ ପଡ଼ିଛି। ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶ ଏହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେବା ଆଶଙ୍କା ଦେଖାଦେଇଛି। ଆମଦେଶରେ କରୋନାଭାଇରସ୍ ପ୍ରସାର ନହେବା ପାଇଁ ସରକାର ବିଭିନ୍ନ ପଦକ୍ଷେପ ନେଉଛନ୍ତି। ଚୀନ୍‌ରୁ ଲୋକ ଓ ସାମଗ୍ରୀ ଆସିବା ଉପରେ ତନଖି କରାଯାଉଛି। ଡାକ୍ତରଖାନା ଗୁଡ଼ିକରେ ରୋଗୀଙ୍କୁ ଅଲଗା ରଖି ଚିକିତ୍ସା କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି। କିନ୍ତୁ ଏହା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଅର୍ଥନୀତିକ ପ୍ରଭାବକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବା ପାଇଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିବା ମନେହୁଏ ନାହିଁ। ହୁବେଇ ପ୍ରଦେଶର କଳକାରଖାନରେ ବନ୍ଦ ଚୀନ୍‌ର ୧୩.୬ ଟ୍ରିଲିୟନ୍ ଡଲାର ଅର୍ଥନୀତି ଉପରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବ। ଏହା ମଧ୍ୟ ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବେ ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବ। ଚୀନ୍ ଉପରେ ତ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ତୁରନ୍ତ ପଡ଼ିଛି, ମାତ୍ର ଅନ୍ୟଦେଶରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ ଧୀରେ ଧୀରେ ଜଣାପଡ଼ିବ। କିନ୍ତୁ ୨୦୨୦ ମସିହା ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା କରୋନାଭାଇରସ୍ ଯଦି ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ନ ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ଚୀନ୍‌ର ମୋଟ ଘରୋଇ ଉତ୍ପାଦ ୪.୫ପ୍ରତିଶତରୁ କମ୍‌କୁ ହ୍ରାସ ପାଇବ। ମାତ୍ର ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥନୀତିରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବକୁ କଳନା କରିବା ଅସମ୍ଭବ।

ବୌଦ୍ଧିକ ସଙ୍କଟରେ ପିଢି

ବିନୋଦ

ଆବହମାନ କାଳରୁ ମଣିଷ ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିଆସିଛି। ନିଜର ବିକାଶ ସହ ସାମାଜିକ ବିକାଶ ଲାଗି ଅହରହ ଚିନ୍ତା କରିଛି। ପ୍ରତି କ୍ଷଣରେ ସମାଜକୁ ନୂଆ ରୂପ ଦେବା ଲାଗି ପ୍ରୟାସ ଜାରି ରଖିଛି। ଏହା ଏକ ଅସମାହିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା। ଏହା ଅନ୍ତହୀନ। ଏହାର କୌଣସି ପରିସୀମା ନାହିଁ। ବିକାଶର ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ପାହାଚ ଚଢ଼ି ବି ଏବେ ମଣିଷ ତଥାପି କ୍ଷାନ୍ତ ନାହିଁ। ପୁଣି ନୂଆରୁ ନୂଆ ସାମଗ୍ରୀ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ସହ ନୂଆ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରିବା ଲାଗି ଚେଷ୍ଟିତ। ସେହିପରି ଅନେକ ପ୍ରକାର ନୀତି ଆପଣାଇ ବି ମଣିଷ ତଥାପି ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ।

ଗାନ୍ଧୀ : ଅକଥନୀୟ ସତ୍ୟର ଉ ।ପ-୧୧

ଭୀରୁତାର ପ୍ରତିମୂ

ମୂଳ : ଜେମ୍ସ. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ଡଗଲାସ୍/ ଅନୁବାଦ: ପ୍ରୀତୀଶ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ

ଅଦାଲତର ଶୁଣାଣୀ ବେଳେ ସାବରକର ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷ ଯାଏ ପରଦା ଆଢୁଆଳରେ ରହିଲେ, ଯେମିତି ଚାରି ଦଶନ୍ଧି ତଳେ ଲଣ୍ଡନରେ ମଦନଲାଲ ଧୀଙ୍ଗ୍ରାର ଫାଶୀଦଣ୍ଡ ବେଳେ ରହିଥିଲେ। ଗଡ଼ସେର ଦୀର୍ଘ ବକ୍ତବ୍ୟ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଅହିଂସା ନୀତି ଉପରେ ନିରନ୍ତର ପ୍ରହାର କରୁଥିଲା। ସେ ତା ବୟାନରେ କହିଲା "ମୋର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅହିଂସା ମାର୍ଗ ହିନ୍ଦୁ ସମାଜକୁ ନପୁଂସକ କରିଦେବ। ଫଳରେ ହିନ୍ଦୁ ସମାଜ କୌଣସି ବିଦେଶୀ ଆକ୍ରମଣର ବିଶେଷ କରି ମୁସଲମାନ ଆକ୍ରମଣର ପ୍ରତିରୋଧ କରିପାରିବ ନାହିଁ। ୧୯୪୬ ମସିହାରେ ସୁହାରୱର୍ଦ୍ଦୀର ସହଯୋଗରେ ମୁସଲମାନମାନେ ନୂଆଁଖାଲିରେ ଯେମିତି ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଉପରେ ନରସଂହାର କଲେ, ତାହା ଆମମାନଙ୍କ ରକ୍ତକୁ ତତେଇ ଦିଏ, ସେହି ସୁହାରୱର୍ଦ୍ଦୀକୁ ପୁଣି ଗାନ୍ଧିଜୀ ସଂରକ୍ଷଣ ଦେଇଥିଲେ। ଏହା ଆମମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲଜ୍ଜିତ ଏବଂ କ୍ରୋଧିତ କରିଥିଲା।"

...କ୍ରମଶଃ..

ଆମ୍ବେଦକରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ମରାଠି ପାକ୍ଷିକ ଖବରକାଗଜ 'ମୂକନାୟକ'ର ଶତବାର୍ଷିକୀ ଅବସରରେ

ମୂକନାୟକ : ଏବେ ବି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ

ଡ. ମୃଣାଲ ଚାଟାର୍ଜୀ

ବାବାସାହେବ ଆମ୍ବେଦକରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ମରାଠୀ ପାକ୍ଷିକ ଖବରକାଗଜର ମୂକନାୟକକୁ ଅନେକେ ଭାରତରେ ଦଳିତ କଣ୍ଠସ୍ୱରର ପ୍ରଥମ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି କହନ୍ତି। ଏହା ମାଧ୍ୟମରେ ଆମ୍ବେଦକର ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ବିରୋଧରେ, ସମାଜର ନିମ୍ନ ଓ ପଛୁଆବର୍ଗର ଲୋକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ହେଉଥିବା ଅବିଚାର, ଅନାଚାର ଓ ଅତ୍ୟାଚାର ବିରୋଧରେ ସ୍ୱର ଉ ।ଳନ କରିଛନ୍ତି। ଅଛୁଆଁ ବୋଲି କୁହା ଯାଉଥିବା

ଲୋକମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଆଦି ବୁନିଆଦୀ ସମସ୍ୟାକୁ ପାଦପ୍ରଦୀପ ଆଣିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି। ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ଥିବା ନାନାପ୍ରକାର କୁସଂସ୍କାର ଏବଂ ବାଛବିଚର ବିରୋଧରେ ସ୍ୱର ଉ ାଳନ କରିଛନ୍ତି। ଏହା ହିଁ ଥିଲା ଏ କାଗଜ ପ୍ରକାଶର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ।

୧୯୨୦ ମସିହା ୩୧ଜାନୁଆରୀରେ ଏହାର ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା। ଅନେକେ କହନ୍ତି ଏ କାଗଜର ନାଁଟି ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ମରାଠୀ ସନ୍ଥ ତୁକାରାମଙ୍କର ଏକ ଗୀତର ପଂକ୍ତିରୁ ନିଆଯାଇଛି।

ମୂକନାୟକର ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟାରେ ସେ ଯେଉଁ ସମ୍ପାଦକୀୟ ଲେଖିଥିଲେ ସେଥିରେ ହିନ୍ଦୁ ସମାଜକୁ ଏକ ବହୁତଳ ପ୍ରାସାଦ ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ବାହାରକୁ ବାହାରିବାର କୌଣସି କବାଟ ନାହିଁ। ଏହା ଭିତରକୁ ଯିବାର କୌଣସି ସିଢ଼ି ନାହିଁ। କୌଣସି ତଳ ସହିତ ଅନ୍ୟ ତଳର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ। କୌଣସି ତଳର ଲୋକ ଅନ୍ୟ ତଳକୁ ଯିବାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ। ଯିଏ ଉପରେ ଅଛି - ସେ ସବୁବେଳେ ଉପରେ ରହିବ ଆଉ ଯିଏ ତଳେ ଅଛି ସେ ସବୁବେଳେ ତଳେ ରହିବ। ମୂକନାୟକରେ ପ୍ରକାଶିତ ଲେଖା ଦଳିତ ସମାଜରେ ଏକ ନୂଆ ଜାଗରଣ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା। ନିଜ ଅଧିକାର ବିଷୟରେ ସଚେତନ କରିଥିଲା। ଅନେକେ ତେଣୁ ଏହାକୁ ଦଳିତ ରାଜନୀତିର ପ୍ରଥମ ଉଚ୍ଚରଣ ବୋଲି କହନ୍ତି।

ଏ କାଗଜଟିରେ ବାବା ସାହେବଙ୍କ ନାଁ କେଉଁଠି ନଥିଲା। କାରଣ ସେତେବେଳେ ସେ ସରକାରୀ ଚକିରୀରେ ଥିଲେ। କାଗଜ କଲମରେ ଏ କାଗଜର ପ୍ରଥମ ସମ୍ପାଦକ ଥିଲେ ନନ୍ଦ୍ରା ଭାଟ୍କର। ପରେ ସମ୍ପାଦକ ହୋଇଥିଲେ ଦୟାଦର ଘୋଲାପ।

ମାତ୍ର ତିନିବର୍ଷ ବଂଚିଥିଲା ମୂକନାୟକ। ଅର୍ଥାଭାବ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିଚଳନା ଗତ ଅସୁବିଧା ଓ ଅନ୍ତଃବିବାଦ ଯୋଗୁଁ ଏହା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥିଲା। କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ତିନିବର୍ଷର ଜୀବନକାଳ ଭିତରେ ମୂକନାୟକ ଭାରତୀୟ ରାଜନୀତିରେ ଦଳିତ କଣ୍ଠର ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିପାରିଥିଲା।

ବାବା ସାହେବ ପରବ ୀ ସମୟରେ ଆଉ ତିନୋଟି ଖବରକାଗଜ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ। ୧୯୨୭ ଏପ୍ରିଲରେ ସେ ଗୋଟେ ଛାପାଖାନା କିଣିଲେ। ତା ନାଁ ଦେଲେ ଭାରତ ଭୂଷଣ ପ୍ରି ିଂ ପ୍ରେସ୍। ଏଠୁ ସେ ଏକ ପାକ୍ଷିକ ଖବରକାଗଜ ବାହାର କଲେ। ତା ନାଁ ବହିଷ୍କୃତ ଭାରତ। ମୂକନାୟକ ଭଳି ବହିଷ୍କୃତ ଭାରତ ବି ଆରମ୍ଭରୁ ଅର୍ଥାଭାବ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲା ଆଉ ନଭେମ୍ବର ୧୯୨୯ ବେଳକୁ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା। ପରବର୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୯୩୦ରେ ବାବାସାହେବ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପାକ୍ଷିକ ଖବର କାଗଜ ବାହାର କଲେ। ତା ନାଁ ଦେଲେ 'ଜନତା'। ୧୯୫୪ରେ ସେ ସେ ତାଙ୍କ ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କ ସହିତ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଅବସରରେ ଏହାର ପୁନଃନାମକରଣ କଲେ : ପ୍ରବୁଦ୍ଧ ଭାରତ ଏବଂ ଏହାକୁ ଏକ ସାପ୍ତାହିକଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କଲେ। ୧୯୫୬ରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଯାଏଁ କାଗଜଟିକୁ ସେ ଚଲେଇ ରଖିଥିଲେ। ତାଙ୍କ ପରେ ତାଙ୍କ ପୁଅ ଯଶୱନ୍ତ ୧୯୬୦ ଯାଏଁ ଏହାକୁ ବ େଇ ରଖିଥିଲେ। ତା'ପରେ ଏହା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା। ପରବ ୀ ସମୟରେ ୮୦ ଏବଂ ୯୦ ଦଶକରେ ଏହାକୁ ପୁଣିଥରେ ବାହାର କରିବାର ଯୋଜନା ହୋଇଛି-କେଇ ମାସ ଚଳି ପୁଣି ଏହା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଛି। ୨୦୧୭ ଶେଷବେଳକୁ ପୁଣେରୁ କେତେକ ଆମ୍ବେଦକର ଅନୁଗାମୀ ପୁଣିଥରେ ଏହାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି। ପରବର୍ଷ ଏହାର ୱେବସାଇଟ୍ ମଧ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଛି।

ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ ପାଇବା ପାଇଁ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଏକ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଅସ୍ତ୍ର ବୋଲି ମନେ କରୁଥିଲେ ଆମ୍ବେଦକର। ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କର ଚରି ଦଶନ୍ଧିରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକାଳର ସାମାଜିକ ସଂସ୍କାର ଓ ରାଜନୈତିକ ଚିନ୍ତାନାୟକ ଜୀବନକାଳରେ ସେ ଚରୋଟି ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି। ସେଥିରେ ସକ୍ରିୟ ଭାବେ ଲେଖିଛନ୍ତି। ନିଜର ମତପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି। ଜନମତକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି। ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ କାଗଜରେ ଖୋଲାଚିଠି ବୋଲି ଏକ ସ୍ତମ୍ଭ ରହୁଥିଲା-ଯେଉଁଥିରେ ସାଧାରଣ ଲୋକ ନିଜ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା କଥା, ନିଜେ ଭୋଗୁଥିବା ସମସ୍ୟା କଥା ଲେଖି ପାରୁଥିଲା। ଖବରକାଗଜ ମାଧ୍ୟମରେ ସାଧାରଣ ଜନତାର କଣ୍ଠସ୍ୱରକୁ ସେ ଏକ ମ ଦେଇଥିଲେ।

ଯେଉଁ ସମୟରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ଥିଲା ଦେଶର ମୁଖ୍ୟ ଧ୍ୟେୟ-ସେତେବେଳେ ସେ ପଛୁଆ ବର୍ଗଙ୍କ ଉତ୍‌ଥାନକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ପାଇଁ ଦୃଢ଼ ମତ ପୋଷଣ କରିଥିଲେ। ସେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ କହିଥିଲେ : ସାମାଜିକ ଓ ଧାର୍ମିକ ପାତରଅନ୍ତର ନ ହଟିଲା ଯାଏଁ କେବଳ ଜାତୀୟତାବାଦର ସ୍ଲୋଗାନ ଦେଶକୁ ପ୍ରଗତି ପଥରେ ନେଇ ପାରିବନି। ତାଙ୍କର ଏ କଥାଗୁଡ଼ିକ ବ ମାନ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହୋଇ ରହିଛି।

ଅର୍ଥନୀତିକୁ କରୋନା

କିଛିମାସ ହେଲା ତମାମ୍ ବିଶ୍ୱରେ କରୋନା ଭାଇରସ୍ ନେଇ ଗଭୀର ଉଦ୍‌ବେଗ ବ୍ୟାପି ଚାଲିଛି। ଚୀନ୍‌ର ଏକ ପ୍ରଦେଶରୁ ପ୍ରଥମେ ବାହାରି ଥିବା ମାରାତ୍ମକ ଭୂତାଣୁ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ନୁହେଁ, ଅତିକମ୍ ରେ ପଚାଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଶରେ ଚରିଯାଇଛି। ଦୁଇ ହଜାରରୁ ଅଧିକ କରୋନା ଆକ୍ରାନ୍ତଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ହେଲାଣି ଏବଂ ହଜାର ସଂଖ୍ୟାରେ ଲୋକ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଜୀବନ-ମରଣ ସଂଘର୍ଷରେ ଅଛନ୍ତି। ଏହି ଭୂତାଣୁ ଯେହେତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂଆ, କିଛି ତୁରନ୍ତ ଉପଚାର ମିଳୁନଥିବା ହେତୁ ରୋଗୀଙ୍କୁ ବଂଚାଇବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ ଓ ଅସମ୍ଭବ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି। କରୋନା ଭୂତାଣୁ ଦ୍ୱାରା ଯେ କେହି ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଥିବା ବେଳେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଶରୀରର ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମତାକୁ ପୂରା ଅକାମି କରିଦେଉଛି। ଫଳରେ ମାତ୍ର କିଛି ଦିନରେ ଆକ୍ରାନ୍ତଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ହେଉଥିବାର ଦେଖାଯାଉଛି। ଏକ ସମୟରେ କରୋନା ସହ ବାର୍ଡ ଫ୍ଲୁ ଓ ସ୍ୱାଇନ୍ ଫ୍ଲୁର ସଂକ୍ରମଣ କିଭଳି ଭୟଙ୍କର ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଡାକି ଆଣିଛି, ତାହା ଚିନ୍ତାକଲେ ଦେହ ଶୀତେଇ ଉଠୁଛି। ଚୀନ୍ ଭଳି ଜନବହୁଳ ଦେଶରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା କରୋନା ଭାଇରସ୍ ସମ୍ପର୍କରେ କାହାରିକୁ ଆଗରୁ କିଛି ଜଣାନଥିଲା। ତେଣୁ ଉପଚାର, ପ୍ରତିଷେଧକ ଭଳି ସାବଧାନତା ଦୂରେଥାଉ, ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବୀ ଚିକିତ୍ସକମାନେ ପଛାଇ ଯାଉଛନ୍ତି। ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ସମସ୍ତେ କରାଳ ବିପଦ ଓ ଭୟଙ୍କର ବିପଦ ପାଇଁ ପୂରାପୂରି ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି।

ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସାରସ୍ୱତ ସାଧନା

ଡଃ. ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ମହାପାତ୍ର

ପ୍ରଫେସର ମହାପାତ୍ର ଏମ୍.ଏସ୍.ସି ପଢ଼ିଲାବେଳେ ବଙ୍ଗୀୟ ଭାଷାରେ ଉଚ୍ଚତର ବିଜ୍ଞାନ ସାହିତ୍ୟ ଦେଖି ସେ ବିଜ୍ଞାନସାହିତ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ। ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବିଜ୍ଞାନ ସାହିତ୍ୟ ବୋଲି କିଛି ନଥିବାସ୍ଥଳେ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାରେ ଅତି ଉଚ୍ଚତର ଲୋକପ୍ରିୟ ବିଜ୍ଞାନ ପୁସ୍ତକ ତାଙ୍କୁ ଏହି ଦିଗରେ କଲମ ଚଳନା କରିବାପାଇଁ ଉତ୍ସାହ ଦେଲା। ସାଧାରଣ ଲୋକ ବୁଝିଲାଭଳି ବିଜ୍ଞାନକୁ ସେ ତଥ୍ୟଭି ିକ ନ କରି କାହାଣୀଧର୍ମୀ କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ସେ ଲେଖିବା ଆରମ୍ଭକଲେ। ପ୍ରଫେସର ମହାପାତ୍ର ବଙ୍ଗଳା ପରିଭାଷା ପଢ଼ି ସେଥିରୁ ଟେକ୍‌ନିକାଲ ଶବ୍ଦ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ସଂଗ୍ରହ କଲେ। ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଲେଖା ହେଲା 'ପରମାଣୁ ବୋମାର ଆବିଷ୍କାର'। ସେହି ଲେଖାଟି ଅସୁବିଧାବଶତଃ ୧୯୪୫ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶାର ବାମଣ୍ଡା ରାଜ୍ୟରୁ ଡକ୍ଟର ମାୟଧର ମାନସିଂହଙ୍କ ସଂପାଦନାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା 'ଶଙ୍ଖ' ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇପାରି ନଥିଲା। ପୁଣି ପ୍ରଫେସର ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ଆସିଲା। ସେ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ସଦ୍ୟ ଲେଖିଥିବା 'ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନକୁ ଆଲକାତରାର ସାହାଯ୍ୟ' ଶୀର୍ଷକ ଲେଖା ପଠାଇଲେ। ଏହି ଲେଖାଟି ୧୯୪୭ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସରେ 'ଶଙ୍ଖ' ନାମରେ ଏକ ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା। ଯେଉଁ ଦିନ ଏହି ପତ୍ରିକାଟି ସେ ହସ୍ତଗତ କଲେ, ସେହିଦିନ ତାଙ୍କର ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶିତ ଲେଖା ତାଙ୍କର ଦେଖି।

ସେହି ଦିନଠାରୁ ଡ. ମହାପାତ୍ରଙ୍କର ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିର ଅୟମାରମ୍ଭ ହେଲା ଓ ରୀତିମତ ବିଜ୍ଞାନ କଲମ ଚାଲିଲା। ଏ ବିଷୟରେ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖି ଚଳିଲେ ସେ। ସେ କଲିକତାରେ ପାଠ ଶେଷ କଲାବେଳକୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରକାଶିତ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରାୟ ୨୫ଗୋଟି ହୋଇସାରିଥିଲା।

ପ୍ରଫେସର ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଓ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଚାର ସମିତି ୱେବ୍‌ପୃଷ୍ଠା ଲୋକାର୍ପଣ

ଜାତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ଦିବସ କଥା ଉଠିଲେ, ଜନପ୍ରିୟ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋବୃ ି କଥା ମନକୁ ଆସେ। ଏ ଦିଗରେ ଓଡ଼ିଆ ବିଜ୍ଞାନ ଲେଖକଙ୍କ ଭିତରେ ସବୁଠାରୁ ମୁଖ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି ବିଶିଷ୍ଟ ବିଜ୍ଞାନୀ ପ୍ରଫେସର ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର। ୧୯୪୫ ମସିହାରେ ବିଜ୍ଞାନକୁ

ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବା ପାଇଁ କଲମ ଧରିଥିଲେ ଏହି ଯୁବ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନୀ। ଦଶନ୍ଧି ଦଶନ୍ଧି ଧରି ତାଙ୍କ କଲମ ମୁନରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ବହୁ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବିଜ୍ଞାନୀଙ୍କ କଥା। ବିଜ୍ଞାନରେ ଉପନ୍ୟାସ ବା କଳ୍ପବିଜ୍ଞାନ ଲେଖିବାରେ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି। ସେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ କଳ୍ପବିଜ୍ଞାନ, ଉପନ୍ୟାସ, ଗଳ୍ପ ଲେଖିଛନ୍ତି। ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଅତି ସରଳଭାଷାରେ କିଛି ବିଜ୍ଞାନ ବହି ଲେଖିଛନ୍ତି। ତାଙ୍କର ଏହି ସୃଷ୍ଟି ପରବ ୀ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଆ ବିଜ୍ଞାନ ଲେଖକ ସୃଷ୍ଟିର ମୂଳଦୁଆ ପକାଇଲା।

ସରଳ ଓଡ଼ିଆଭାଷାରେ ବିଜ୍ଞାନକୁ ସାଧାରଣ ଲେକଙ୍କ ପାଖରେ ପହ ାଇବା ପାଇଁ 'ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଚାର ସମିତି'ର ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା। ପ୍ରଥମେ ନଅ ଜଣ ଆଗ୍ରହୀ ବ୍ୟକ୍ତି ମିଶି ଏହାକୁ କରିଥିଲେ। ସେମାନେ ହେଲେ ଗୋପାଳ ଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ, ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର, ରାଧାନାଥ ରଥ, ସୁକୁମାର ଆଦିତ୍ୟ, ମହେନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର, ରାଇକୃଷ୍ଣ ମହାନ୍ତି, ସଦାଶିବ ମିଶ୍ର, ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ କୃଷ୍ଣଚରଣ ଦାସ। ୧୯୪୯ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ୭ ତାରିଖ ଦିନ କଟକ ମେଡ଼ିକାଲ ପରିସରରେ ସମିତିର ପ୍ରଥମ ଅଧିବେଶନ ବସିଥିଲା। ଅନେକ ଅଧ୍ୟାପକ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ସମାଲୋଚନା ମଧ୍ୟ କଲେ। ସେମାନଙ୍କର ଧାରଣା ଥିଲା ବିଜ୍ଞାନ ଭଳି କ୍ଲିଷ୍ଟ ବିଷୟକୁ ଓଡ଼ିଆରେ ଲେଖାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। କ୍ରମେ ଅନେକ ଅଧ୍ୟାପକ ସମିତି ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହୀ ହେଲେ ଏବଂ ଏହାର ସଭ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ। ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଚାର ସମିତି ହେବା ଆଗରୁ ବହୁତ କମ୍ ସଂଖ୍ୟାରେ ବିଜ୍ଞାନ ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲା। ସମିତିର ଅଧିବେଶନଗୁଡ଼ିକରେ ପଠିତ ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ବହି ପ୍ରକାଶ କରାଗଲା। ଫଳରେ ଏହି ସମିତି ତିଆରି କଲା ବହୁ ସଫଳ ବିଜ୍ଞାନ ଲେଖକ। ଓଡ଼ିଆରେ ବିଜ୍ଞାନୀ ଚିନ୍ତାଧାରା ପ୍ରଚାର ଓ ପ୍ରସାର ଦିଗରେ ପ୍ରଫେସର ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଓ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଚାର ସମିତି ଏକ ଧାରା ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି। ଏବେ ସେମାନଙ୍କ କୃତିକୁ ସାଇତି ରଖିବା ସବୁଠୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ। ଏ ଦିଗରେ ଉଦ୍ୟମ କରିଛି ସୃଜନିକା ଅନୁଷ୍ଠାନ। ପ୍ରଫେସର ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଚାର ସମିତିର ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ ଓ ପତ୍ରିକା 'ବିଜ୍ଞାନାଲୋକ' ଏବେ ଡିଜିଟାଲ ରୂପରେ ଓଡ଼ିଆ ବିଭବ ୱେବସ୍ଥଳୀ (http://odiabibhaba.in)ରେ ଉପଲବ୍ଧ।

ସୃଜନିକାର ଡିଜିଟାଇଜେସନ୍ କାମର ଫଳ ହେଉଛି ଓଡ଼ିଆ ବିଭବ ୱେବସ୍ଥଳୀ। ୨୦୧୭ ନଭେମ୍ବର ମାସରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଏହି ୱେବସ୍ଥଳୀ ଧୀରେ ଧୀରେ ତା'ର କାୟାବିସ୍ତାର କରିଛି। ଏଥିରେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ବହି, ପତ୍ରିକା ବିଭିନ୍ନ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କର ସଂକଳନ ଯୋଡ଼ା ହେଉଛି ବ ମାନ ସୁଦ୍ଧା ଏହି ୱେବସ୍ଥଳୀରେ ପ୍ରାୟ ୬୦୦୦ ବହି, ୭୫ଟି ପତ୍ରିକା, ୨୧ଟି ଖବର କାଗଜ ରହିଛି। ଏଥି ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ୧୯୫୦ ପୂର୍ବର ପ୍ରକାଶନ। ୧୮୬୬ର ଉତ୍କଳ ଦୀପିକାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ୧୯୩୯ ମସିହାରେ ଲୋକମତ, ପ୍ରବୋଧ ଚନ୍ଦ୍ରିକାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି 'ସମଦୃଷ୍ଟି' ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଛି। ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ, ମୁକୁର, ନବଭାରତ, ନବଜୀବନ କରି ବିରଳ ପତ୍ରିକା ମଧ୍ୟ ଡିଜିଟାଇଜ୍ ହୋଇପାରିଛି। କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ; ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ରଷ୍ଟାମାନଙ୍କର କୃତିକୁ ନେଇ ଡିଜିଟାଲ ସଂକଳନ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିଛି। ଏଯାଏଁ ଫତୁରାନନ, ଗୋପାଳ ଛୋଟରାୟ, କିଶୋରୀ ଚରଣ ଦାସ, ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ରଥ, ଚି ରଞ୍ଜନ ଦାସ, ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସାଦ ଦାସ, ଶ୍ରୀଧର ଦାସଙ୍କ ପରି ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କ ସହିତ କିଛି ଅନୁଷ୍ଠାନ ବା ବିଷୟଭି ିକ ଡିଜିଟାଲ (୧୩ଟି) ସଂକଳନ କରାଯାଇଛି। ଏହି କ୍ରମରେ ଫେବୃଆରୀ ୨୮ ତାରିଖ ଜାତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ ଦିବସ ଅବସରରେ ଲୋକାର୍ପିତ ହୋଇଛି ପ୍ରଫେସର ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଓ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଚାର ସମିତିର ୱେବପୃଷ୍ଠା। ଆଗାମୀ ଦିନରେ ଆଉ କିଛି ସଂକଳନ ଓଡ଼ିଆ ବିଭବ ୱେବସ୍ଥଳୀରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ। ଏ ସମସ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ଯେ କେହି ମାଗଣାରେ ଡାଉନ୍‌ଲୋଡ୍ କରି ରଖିପାରିବେ।

ଓଡ଼ିଆ ବିଭବ ୱେବ୍‌ସ୍ଥଳୀର କେତେକ ବିଶେଷ ପୃଷ୍ଠା ହେଉଛି, ଓଡ଼ିଆର ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ, ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଦର୍ପଣ, ଭାଷାକୋଷ ଆଦି। ସେହିପରି ଏହି ୱେବସ୍ଥଳୀରେ ରହିଛି ଅନ୍‌ଲାଇନ୍ ଇଂରାଜୀ-ଓଡ଼ିଆ, ଓଡ଼ିଆ-ଇଂରାଜୀ ଅଭିଧାନ, ଶବ୍ଦ ଦେଇ ଖୋଜିହେଉଥିବା ଭାଷାକୋଷ ଏବଂ ପ୍ରାୟ ୧୦ହଜାର ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ତଥ୍ୟ ସମ୍ୱଳିତ ଚରିତକୋଷ। ଅବଶ୍ୟ ଏସବୁ କାମରେ ଆହୁରି ଅନେକ ସଂସ୍କାର କରିବା ବାକି ରହିଛି।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା, ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତିକୁ ସଂରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବା ଏବଂ ବିଶ୍ୱ ଦରବାରରେ ପହ ାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ୨୦୦୪ ମସିହାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ସୃଜନିକାର ଡିଜିଟାଇଜେସନ୍ କାମ ବ ମାନ ଏହି ସ୍ତରରେ ପହ ୍ଛି। କିନ୍ତୁ ଏହି କାମ ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ମଣିଷ ବା ଗୋଟିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ତେଣୁ ଏହାକୁ ଏକ ଆନ୍ଦୋଳନ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକାଠି ଉଦ୍ୟମ କରାଯିବା ଜରୁରୀ। ନିଜ ଆଖପାଖରୁ ଏବଂ ଚିହ୍ନାଅଚିହ୍ନା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବହିପତ୍ର ସଂଗ୍ରହଠାରୁ ଡିଜିଟାଇଜେସନ୍ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ହେବ। ଆଜି

ଦିନରେ ପ୍ରତିଦିନ ବିଶ୍ୱର ବିଭିନ୍ନ ଓଡ଼ିଆ ବିଭବ ୱେବସ୍ଥଳୀକୁ ପ୍ରାୟ ୩୫୦ଜଣ ଯାଏଁ ଲୋକ ଦେଖୁଛନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଏହି ଆଗ୍ରହୀ ଲୋକଙ୍କୁ ସେହି ଧରଣର ନୂଆ ନୂଆ ସାମଗ୍ରୀ ଯୋଗାଇବାକୁ ହେବ। ତେଣୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହଯୋଗ ଓ ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମ ହେଲେ ଓଡ଼ିଆ ଓ ଓଡ଼ିଶା ସମ୍ପର୍କିତ ବହୁ ବିରଳ ସାମଗ୍ରୀ ସଂରକ୍ଷିତ ହୋଇ ପର ପିଢ଼ି ପାଇଁ ରହିପାରିବ। ଆଶା କରୁଛୁ ସମସ୍ତେ ଏ ଦିଗରେ ଆସିବେ।

ସିମେ   କମ୍ପାନୀ ହାତକୁ ଐତିହାସିକ ବୌଦ୍ଧଗୁମ୍ଫାକୁ ଟେକି ଦିଆଗଲା !

ଭୁବନେଶ୍ୱର: ବୃହତକାୟ ଶିଳା ଖୋଦିତ ତିନୋଟି ଗୁମ୍ଫା ବିଶିଷ୍ଟ ଚୌଦାର ନିକଟବ ୀ 'ଅସୁର ବିହାର ଗୁମ୍ଫା' ଏକ ପ୍ରାତଃସ୍ମରଣୀୟ ପ୍ରତ୍ନତା ିକ କଳାକୃତି ରୂପେ ବେଶ୍ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଥିଲେ ହେଁ ସମ୍ପ୍ରତି ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଏହାକୁ ଏକ ସିମେ   କମ୍ପାନୀ ହାତରେ ଟେକିଦେବା ଘଟଣା ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ମହଲରେ ଗଭୀର ରେଖାପାତ କରିଛି। ଚୌଦ୍ୱାର ସନ୍ନିକଟସ୍ଥ ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀପାଟଣା ଗାଁ ସଂଲଗ୍ନରେ ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପାହାଡ଼ରେ ପ୍ରଥମ ଶତାବ୍ଦୀଠାରୁ ଏହି ଗୁମ୍ଫାରାଜି ଶୋଭା ପାଉଥିବାର ଜଣାଯାଏ।

ମହାନଦୀ ଐତିହ୍ୟର ଦସ୍ତାବିଜ୍ ଲେଖନ ପ୍ରକଳ୍ପର ସର୍ବେକ୍ଷଣ ପାଇଁ 'ନ୍ୟାସନାଲ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ ଫର୍ ଆର୍ଟ ଏଣ୍ଡ୍ କଲଚୁରାଲ୍ ହେରିଟେଜ୍' ରୁ ଆସିଥିବା ଏକ ଦଳଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ଉପରୋକ୍ତ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାକୁ ବାରଣ କରାଗଲା ତଥା ସିମେ   କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଏ' ଜାଗା ଅଧିକୃତ ହୋଇଥିବା କଥା ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଆଗଲା, ସେମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଚକିତ ହୋଇଯାଇଥିଲେ। କଟକ-ତାଳଚେର ଜାତୀୟ ରାଜପଥରୁ ମାତ୍ର ୩୦୦ ମିଟର ଦୂରରେ ଥିବା ଏହି ଗୁମ୍ଫା ରାସ୍ତା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଥିଲା।

"ଜୈନ ମୁନୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ଏ' ଗୁମ୍ଫାବଳୀକୁ ପରେ ବୁଦ୍ଧ ମୁନୀମାନେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ" ବୋଲି ଇନଟାକ୍ ମହାନଦୀ ଐତିହ୍ୟ ପ୍ରକଳ୍ପର ସଂଯୋଜକ ଶ୍ରୀ ଅନୀଲ୍ ଧିର୍ ମତ ପୋଷଣ କରିଛନ୍ତି। ମହାଭାରତ ଯୁଗରେ ବିରାଟ ରାଜବଂଶ ଅଧିନରେ ଚୌଦ୍ୱାର ଅ ଳ ଥିଲା ଓ ଏହି ସ୍ଥାନ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଅଜ୍ଞାତବାସ ଥିଲା ବୋଲି କିମ୍ୱଦନ୍ତୀ ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି। ଲୋକେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ପୂଜା ପାର୍ବଣ କରନ୍ତି। ପୁରାଣବର୍ଣ୍ଣିତ ମଣ୍ଡାଖିଆ ଅସୁରକୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଣ୍ଡବ ଭୀମ ଏହି ଠାରେ ହିଁ ବଧ କରିଥିଲେ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଏଠାରେ ଏକ ବଡ଼ ମେଳା ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି। କିନ୍ତୁ କମ୍ପାନୀର ପ୍ରାଚୀର ନିର୍ମାଣକୁ ବିରୋଧ କରି ସେମାନେ ଜେଲ୍ ଗଲେ ଓ ମେଳା ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା।

'ମେକ୍ ଇନ୍ ଓଡ଼ିଶା' ଯୋଜନାରେ ଉକ୍ତ ପାହାଡ଼ ଓ ଗୁମ୍ଫାକୁ ସିମେ   କମ୍ପାନୀ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକେ ଏହାର ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରୁଥିଲେ ବୋଲି କିଛି ବର୍ଷ ତଳେ ଏ' ଅ ଳ ପରିଦର୍ଶନ କରିଥିବା ବିଶିଷ୍ଟ ଐତିହାସିକ ଶ୍ରୀ ଧିର୍ କହିଛନ୍ତି। ୨୦୧୮ ମଇ ମାସରେ ତୋଷାଳୀ ସିମେ   କମ୍ପାନୀର ଏ' କାରଖାନକୁ ଭିଡ଼ିଓ କନଫରେନସିଂ ମାଧ୍ୟମରେ ନବୀନ ପଟ୍ଟନାୟକ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିଥିଲେ। ମେକ୍ ଇନ୍ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଚମକପ୍ରଦ କରିବାପାଇଁ ସ୍ଥାନଟିର ପ୍ରତ୍ନତା ିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଭୁଲିଯାଇ କାରଖାନକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଦେଲେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର। ରାଜ୍ୟ ବା କେନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରତ୍ନତା ିକ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟ ଏ' ଐତିହ୍ୟସମ୍ପନ୍ନ ସ୍ଥାନଟିକୁ କିଭଳି ସୂଚିତ କଲେ ନାହିଁ, ତାକୁ ନେଇ ଶ୍ରୀ ଧିର ବିସ୍ମୟ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି। କାଳକୃତି କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ଓଆର୍/ସିଟିସି-୫୧ରେ 'ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀ ନ୍ୟାସନାଲ ସେ ର ଫର୍ ଆର୍ଟସ୍' ଏହି ଜାଗାକୁ ଅଭିଲିଖିତ କରିଛି। ରାମ ପ୍ରସାଦ ଚନ୍ଦାଙ୍କର ଏକ୍ସପ୍ଲୋରେସନ୍ ଅଫ୍ ଓଡ଼ିଶା, ପରମାନନ୍ଦ ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତ୍ନତା ଓ ଅନନ୍ୟ ପ୍ରବନ୍ଧ, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ ଡଃ ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବଙ୍କ ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସ, ଆର ସି ମହପାତ୍ରଙ୍କ ଆର୍କିଓଲୋଜି ଇନ୍ ଓଡ଼ିଶା ଓ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ ଡଃ ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବଙ୍କ ହିଷ୍ଟ୍ରି ଅଫ୍ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହି ଗୁମ୍ଫାବଳୀର ପୌରାଣିକ ତଥା ପାରମ୍ପରିକ ବିଶେଷତ୍ୱ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଛି।

ଚୌଦ୍ୱାରର ବିରାଟଗଡ଼ି ଅ ଳ ଧ୍ୱଂସମୁଖୀ ବୌଦ୍ଧ କି ୀରାଜି ଅଟେ। ଚେଟେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରରେ ସେତେବେଳର ତାରା ମୂ ିକୁ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ମିଛି ମୂ ିକୁ ପାର୍ବତୀ ରୂପେ ଏବେ ବି ପୂଜା କରାଯାଏ। ଅନେକ ମୂ ି ଓ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲାଣି। ଚୌଦ୍ୱାର ଶବର ସାହିରେ ଏବେ ବି ସେ ସମୟର ଅବିଲୋକିତେଶ୍ୱର ପ୍ରତିମାଟି ଗ୍ରାମଦେବୀ ରୂପେ ପୂଜିତ ହେଉଛି।

ଗୁମ୍ଫା ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ ଗହଳିଆ ଉଭିଦ ଓ ଲଟା ଦ୍ୱାରା ଫାଟ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଶିଳାଗୁଡ଼ିକ ଭାଙ୍ଗିଯିବାର ଭୟ ଥିବାରୁ ଏହି ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ବୌଦ୍ଧସ୍ଥଳୀକୁ ତୁରନ୍ତ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯିବା ଉପରେ ଶ୍ରୀ ଧିର୍ ଜୋର୍ ଦେଇଛନ୍ତି।

ଏହି ଐତିହାସିକ ସ୍ଥଳୀକୁ କମ୍ପାନୀ ହାତରୁ ଅତି ଶୀଘ୍ର ଫେରାଇ ଆଣିବାକୁ ଯୁଦ୍ଧକାଳୀନ ଭି ିରେ ଏହାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ପୁରାତନ କଳାକୃତିର ଅଭିଲେଖନ ନିମନ୍ତେ ଇନ୍‌ଟାକ୍‌ର ରାଜ୍ୟ ଆବାହକ ତଥା ଓଡ଼ିଶାର ଭୂତପୂର୍ବ ଆରକ୍ଷୀ ମହାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଅମୀୟ ଭୂଷଣ ତ୍ରିପାଠୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ନିବେଦନ କରିଛନ୍ତି।

ଅତୀତରୁ ପୋଷ୍ଟ କାର୍ଡ଼ : ଆତ୍ମଜୀବନୀରୁ ଓଡ଼ିଶାର ଇତିହାସ – ୭୩

ପୀତାମ୍ବର ପ୍ରଧାନଙ୍କ ମାଇନର ଶିକ୍ଷା

ଶୈଲେନ୍ ରାଉତରାୟ

ଓଡ଼ିଆ ଅଧ୍ୟାପକ ପୀତାମ୍ବର ପ୍ରଧାନ (ଡାକ ନାଁ କାଳିଆ) ନିଜ ଗାଁର ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ପାଠପଢ଼ା ସାରିଲାବେଳକୁ ତାଙ୍କୁ ନଅ ବର୍ଷ ଚାଲୁଥାଏ। ନିଜ ଗାଁ ବଳରାମପୁରରେ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋୟର ପ୍ରାଇମେରୀ ପରେ ପାଠ ପଢ଼ିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥାଏ। ପାଖରେ ସେତେବେଳେ କରିଲୋପାଟଣାରେ ହିଁ ମାଇନର ସ୍କୁଲଟିଏ ଥାଏ। ଏହି ସ୍କୁଲ ଛଡ଼ା ସେତେବେଳେ ସେଠି ଡାକ ଘରଟିଏ ଓ ଛୋଟକାଟର ଦୋକାନ ବଜାର ଥିବାରୁ ସେ ଅ ଳର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଗାଁ ଭାବରେ ଗ୍ରାମଟିର ନାଁଡାକ ଥାଏ।

ସେଇ ଗାଁର ମାଇନର ସ୍କୁଲଟିର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଥାଆନ୍ତି ଆଡ଼ଭୋକେଟ୍ କାଶୀନାଥ ଦାସ। ସ୍କୁଲଟିର ନାଁ କାଶୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ଜୟରାମ ଦାସଙ୍କ ନାମାନୁସାରେ ରଖାଯାଇଥାଏ। ପରେ ଏଇ ଏମ୍.ଇ. ସ୍କୁଲଟି ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଲା; ନାଁଟି ରହିଲା ଜୟରାମ ଦାସ ଉଚ୍ଚ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ। କିନ୍ତୁ ସେଠି ତାଙ୍କର ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀରେ ନାଁ ଲେଖା ହେଲାବେଳକୁ, ସ୍କୁଲଟିରେ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଇନର ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିଁ ଶିକ୍ଷାଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ। ପୀତାମ୍ବରଙ୍କର ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀରେ ନାଁ ଲେଖା ହୁଏ ୧୯୩୮ ସାଲରେ, ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହେବାର ପୂର୍ବ ବର୍ଷରେ।

ବି.ଦ୍ର.- ଏହି ଲେଖାଟିର ଉପାଦାନ କଟକସ୍ଥ ଓଡ଼ିଶା ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର ୧୯୮୨ ମସିହାରେ ଛାପିଥିବା ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ ପୀତାମ୍ବର ପ୍ରଧାନଙ୍କର ଆତ୍ମଜୀବନୀ 'ଘାସଫୁଲର ନିଜକଥା'ରୁ ସଙ୍ଗୃହୀତ।